Cymraeg mewn Ymarfer Proffesiynol 2
2025-26

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

www.athrofa.cymru

BA2: Darlith 11
Dydd Iau 13eg o Dachwedd 2025

Peniarth .cymru
RHAGOR iaith
CANOLFAN GWASANAETHAU CYMRAEG
WELSH LANGUAGE SERVICES CENTRE

bethan.griffiths@pcydds.ac.uk

Nod ac Amcanion

Aims and Objectives

- **Adolygu'r Amser**
  Revising the 'Time'

- **Dysgu 'Wedi / Wedi bod'**
  Learning 'Wedi' (have / has) 'Wedi bod' (have / has been)

Adolygu

Rhestrwch… *List…*	10 hobi
Cywirwch… *Correct*…	Faint o'r gloch ydy e? Mae hi'n dau o'r gloch.
Cyfieithwch… *Translate…*	It is quarter past four. What time will it be?
Gorffennwch… *Finish…*	Mae hi'n ……. wedi …… Roedd hi'n …… i …….
Newidwch… *Change…*	Pryd mae Aled yn mynd i'r ysgol fel arfer?

Faint o'r gloch ydy hi?

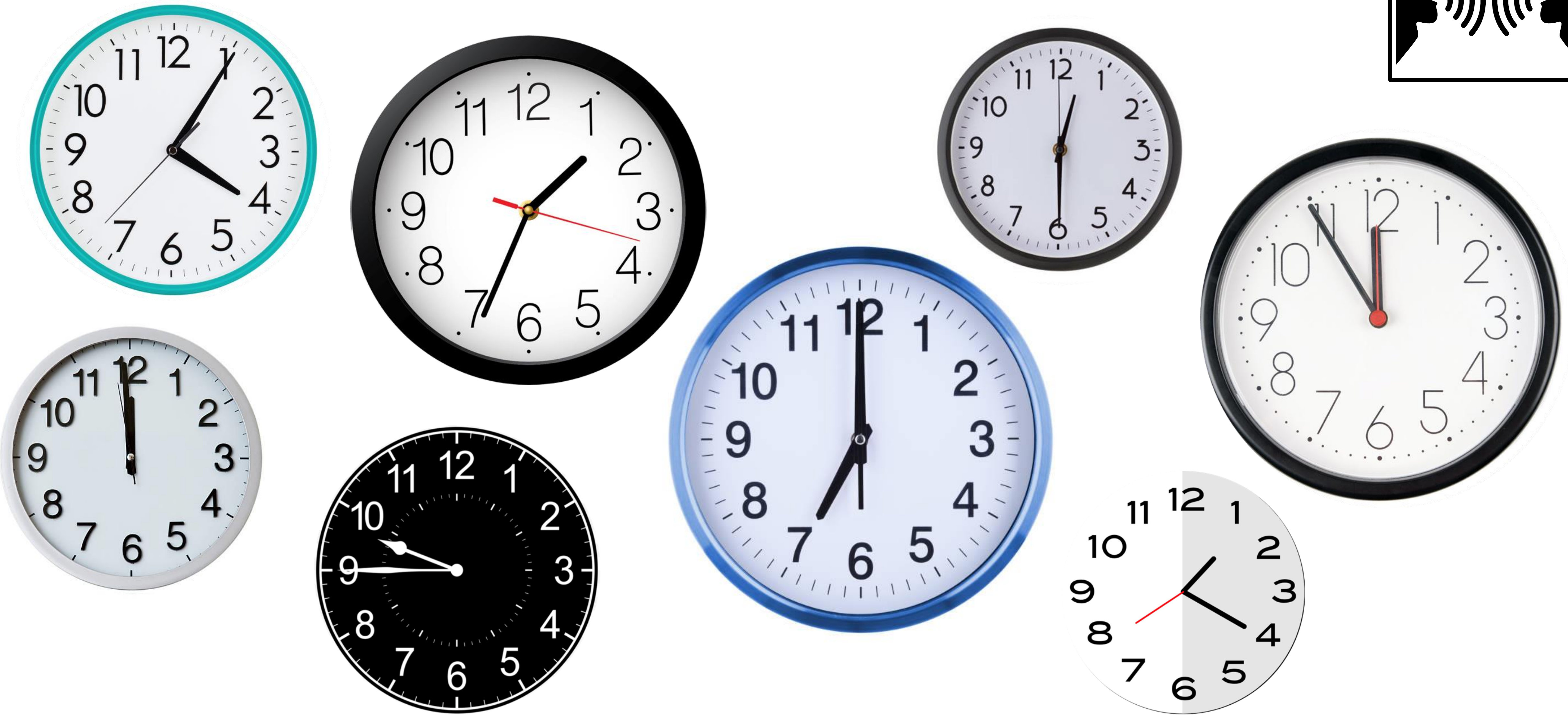

Faint o'r gloch **oedd** hi?

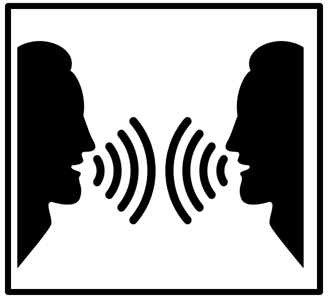

Faint o'r gloch **fydd** hi?

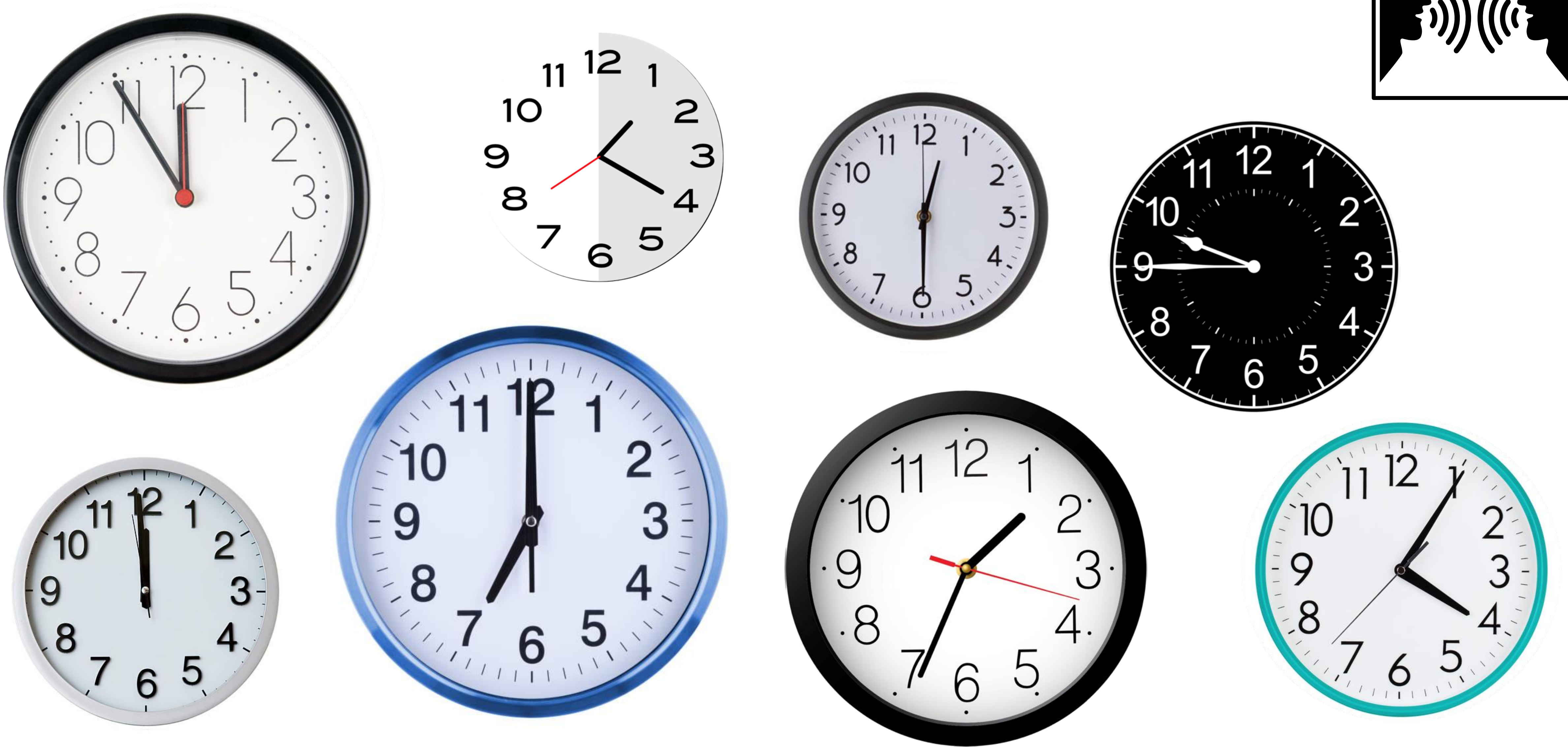

Beth ydy'r dyddiad heddiw?

Dydd Sul
Dydd Llun
Dydd Mawrth
Dydd Mercher
Dydd Iau
Dydd Gwener
Dydd Sadwrn

Ionawr
Chwefror
Mawrth
Ebrill
Mai
Mehefin
Gorffennaf
Awst
Medi
Hydref
Tachwedd
Rhagfyr

1af y cyntaf	**2il** yr ail	**3ydd** y trydydd	**4ydd** y pedwerydd	**5ed** y pumed	**6ed** y chweched	**7fed** y seithfed
8fed yr wythfed	**9fed** y nawfed	**10fed** y degfed	**11eg** yr unfed ar ddeg	**12fed** y deuddegfed	**13eg** y trydydd ar ddeg	**14eg** y pedwerydd ar ddeg
15fed y pymthegfed	**16eg** yr unfed ar bymtheg	**17eg** yr ail ar bymtheg	**18fed** y deunawfed	**19eg** y pedwerydd ar bymtheg	**20fed** yr ugeinfed	**21ain** yr unfed ar hugain
22ain yr ail ar hugain	**23ain** y trydydd ar hugain	**24ain** y pedwerydd ar hugain	**25ain** y pumed ar hugain	**26ain** y chweched ar hugain	**27ain** y seithfed ar hugain	**28ain** yr wythfed ar hugain
29ain y nawfed ar hugain	**30ain** y degfed ar hugain	**31ain** yr unfed ar ddeg ar hugain				

Dydd Mawrth, Hydref y nawfed.

Mae hi'n amser cofrestru!

1. Greeting!
2. Feelings
3. It's Registration Time!
4. Discuss the date
5. Discuss the weather
6. Discuss the time
7. Praise!

Wedi / Wedi Bod

Present Tense + wedi

This is the perfect tense. You can think of '**wedi**' as meaning *'have'* or *'has'* here. The present tense patterns are used but '**wedi**' is substitued for '**yn**', e.g.

Dw i'n bwyta cinio. > *I **am** eating dinner.*
Dw i wedi bwyta cinio. > *I **have** eaten dinner.*

* '**Wedi**' and '**yn**' NEVER appear next to each other.

Wedi

Cofiwch! Remember to always place **'wedi'** in front of the verb:

Dw i wedi mynd. *I **have gone**.*

Ydy hi wedi mynd? *Has she gone?*

Dydyn nhw ddim wedi mynd. *They haven't gone.*

Dweud beth mae pobl wedi wneud

Beth wyt ti wedi wneud yn yr ysgol heddiw?

Dw i wedi gwneud castell tywod.
Dw i wedi ysgrifennu stori.

Beth mae'r plant wedi wneud?

Maen nhw wedi torri'r cyfrifiadur.
Mae John wedi bwyta afal Siwan.
Mae Blwyddyn 1 wedi gwneud cacen.

Y Negyddol

Dw i	**dd**im wedi	gorffen y gwaith.
Dwyt ti		golchi'r brwshys.
Dydy e		gadael yn gynnar.
Dydy hi		yfed y llaeth.
Dydy Gareth		taflu'r bêl.
Dydyn ni		tacluso'r dosbarth.
Dydych chi		siarad â'r Pennaeth.
Dydyn nhw		bwyta'r ffrwyth.

Gofyn cwestiynau

Wyt ti wedi blino?
gorffen y llyfr?
gwneud y gwaith?
golchi dwylo?
brwsio dannedd?
tacluso?

Ydw

Nac ydw

e.e. Ydw, dw i wedi gorffen y llyfr.

Gofyn cwestiynau

Ydych chi wedi blino?
gorffen y llyfr?
gwneud y gwaith?

Ydyn

Nac ydyn

e.e. Nac ydyn, dydyn ni ddim wedi gwneud y gwaith.

Gofyn cwestiynau

Ydy e wedi	golchi dwylo?
Ydy hi wedi	brwsio dannedd?
Ydy Dafydd wedi	tacluso?

Ydy

Nac ydy

e.e. Ydy, mae e wedi golchi dwylo.

Atebwch y cwestiynau'n llawn:
Answer the questions in full:

1. Wyt ti wedi darllen y llyfr? ✓
2. Ydy Cerys wedi gwneud y gwaith? ✗
3. Ydych chi wedi tacluso'r dosbarth? ✓
4. Ydy e wedi gweld y Pennaeth? ✓
5. Wyt ti wedi dysgu Cymraeg? ✗

Atebion!

1. Ydw, dw i wedi darllen y llyfr.
2. Nac ydy, dydy Cerys ddim wedi gwneud y gwaith.
3. Ydyn, rydyn ni wedi tacluso'r dosbarth.
4. Ydy, mae e wedi gweld y Pennaeth.
5. Nac ydw, dw i ddim wedi dysgu Cymraeg.

Oes rhywun wedi ...?

Has someone ...?

Oes rhywun	wedi	gweld y llyfr?	*Has someone seen the book?*
		golchi'r brwshys?	*washed the brushes?*
		gwneud llanast?	*made a mess?*
		torri'r trên?	*broken the train?*

Oes ✓ Nac oes ✗

Sgwrs yn yr ysgol

Athro:	Oes rhywun wedi gweld bag Ben?
Sam:	Dydw i **ddim** wedi gweld y bag, Miss.
Lois:	Na fi, Miss.
Twm:	Mae bag du yn yr ystafell **g**otiau, Miss.
Athro:	Wyt ti wedi edrych yn yr ystafell **g**otiau Ben?
Ben:	Nac ydw, Miss.
Athro:	Wel cer i edrych yno nawr!
Ben:	O'r gorau, Miss.

***Gweithiwch mewn parau i baratoi sgwrs newydd.**

Sgwrs yn y bore

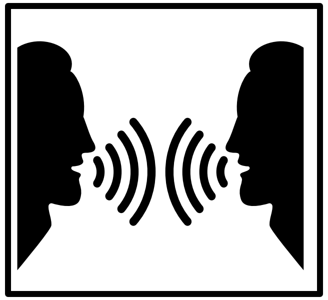

Mam:	Gareth, wyt ti wedi codi eto?
Gareth:	Ydw, Mam.
Mam:	Wyt ti wedi ymolchi?
Gareth:	Ydw, wrth gwrs.
Mam:	Wyt ti wedi brwsio'r gwallt yna?!
Gareth:	Nac ydw, dim eto...
Mam:	Beth am y dannedd? Wyt ti wedi brwsio'r dannedd?
Gareth:	Nac ydw, rydw i eisiau brecwast cyn brwsio'r dannedd.

Wedi bod

wedi = *have / has*

wedi bod = *have been / has been*

e.g. **Dw i wedi bwyta cinio.**
I have eaten dinner.

Dw i wedi bod yn bwyta cinio.
*I have **been** eating dinner.*

Dweud beth mae pobl bod yn wneud

Saying what people have been doing

Beth mae hi wedi **bod** yn wneud?

Mae hi wedi **bod** yn chwarae tu allan.
Mae hi wedi **bod** yn canu yn y côr.
Mae hi wedi **bod** i'r siop.

Beth mae'r athrawon wedi **bod** yn wneud?

Mae'r athrawon wedi **bod** yn marcio.
Maen nhw wedi **bod** i gael cinio.
Mae athro Blwyddyn 2 wedi **bod** yn siopa.
Mae'r athrawes wedi **bod** yn rhedeg.

Gofyn cwestiynau
Asking questions

Wyt ti wedi **bod** i'r tŷ bach?

Ydw.

Ydw, dw i wedi **bod** i'r tŷ bach.

Nac ydw.

Nac ydw, dw i **dd**im wedi **bod** i'r tŷ bach.

Ydych chi wedi **bod** i'r siop?

Ydyn, rydyn ni wedi **bod** i'r siop.

Nac ydyn, dydyn ni **dd**im wedi **bod** i'r siop.

Ydy e wedi **bod** yn **dd**a?

Ydy, mae e wedi **bod** yn **dd**a.

Nac ydy, dydy e **dd**im wedi **bod** yn **dd**a.

Ble mae Tedi wedi bod? (Cynradd)

(#She'll be coming round the mountain)

Ble mae tedi wedi bod? Wedi bod?
Ble mae tedi wedi bod? Wedi bod?
Ble mae tedi wedi bod?
Tedi wedi bod?
Ble mae tedi wedi bod? Wedi bod?

1. **Mae e wedi bod i'r dre, i'r dre!**
2. **Mae e wedi bod i'r traeth, i'r traeth!**
3. **Mae e wedi bod i'r ysgol, i'r ysgol!**

Sgwrs yn yr ysgol

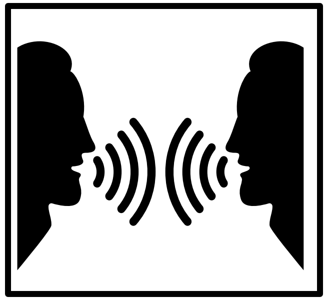

Athrawes:	Llun beth rwyt ti wedi **w**neud?
Joseff:	Rydw i wedi gwneud llun fy **nh**eulu.
Athrawes:	Da iawn, a llun beth mae Cai wedi **w**neud?
Joseff:	Mae e wedi gwneud llun ci.
Athrawes:	Beth mae Elis wedi bod yn **w**neud?
Joseff:	Mae e wedi bod yn chwarae pêl-droed.
Athrawes:	Wyt ti wedi bod yn chwarae pêl-droed hefyd?
Joseff:	Ydw, cyn cinio, Miss.

Gêm - Wyt ti wedi bod i ...?

Cyfarwyddiadau i'r tiwtor:

1. Bydd angen disiau poced a chardiau fflach arnoch chi
2. Rhannwch y myfyrwyr i grwpiau o 4
3. Bydd angen dis a set o gardiau 'llefydd' ar bob grwp. Ar y dis bydd y rhagenwau – **ti, fe/**, **hi**, **ni**, **chi**, **nhw** (sleidiau i ddilyn)
4. Bydd angen rhoi'r cardiau (sleid 31) wyneb i waered ar y bwrdd.
5. Rhaid i fyfyrwyr daflu'r dis a chodi cerdyn.
6. Rhaid iddyn nhw ofyn gwestiwn i'r person ar y chwith,

e.e. **Wyt ti wedi bod i Gastell Caernarfon?**
Ydy hi wedi bod i Sain Ffagan?
Ydyn nhw wedi bod i Fferm Folly?

Gêm - Wyt ti wedi bod i ...?

ti	fe	hi
ni	chi	nhw

Gêm - Wyt ti wedi bod i ...?

Fferm Folly

Canolfan Mileniwm

Sain Ffagan

Castell Caernarfon

Dan yr Ogof

Gardd Fotaneg Genedlaethol Cymru

Ad-drefnwch y geiriau i wneud cwestiynau a brawddegau:
Re-arrange the words to make questions and sentences:

1. ti wedi wyt wneud Beth ?
2. Beth wyt ti wedi wneud?
3. e dda wedi Ydy bod yn ?
4. Ydy e wedi bod yn dda?
5. stori i wedi yn Dw bod ysgrifennu .
6. Dw i wedi bod yn ysgrifennu stori.
7. chi tacluso Rydych wedi yn bod .
8. Rydych chi wedi bod yn tacluso.
9. y canu Blwyddyn yn neuadd yn Mae wedi Dau plant bod .
10. Mae plant Blwyddyn Dau wedi bod yn canu yn y neuadd.

Atebion!

1. Beth wyt ti wedi wneud?
2. Ydy e wedi bod yn dda?
3. Dw i wedi bod yn ysgrifennu stori.
4. Rydych chi wedi bod yn tacluso.
5. Mae plant Blwyddyn Dau wedi bod yn canu yn y neuadd.

Darllenwch y darn a thiciwch yr ateb cywir ar y sleid nesaf:

Read the passage and tick the correct answer on the next slide:

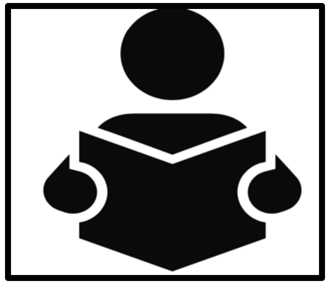

Rydw i wedi cael wythnos ardderchog yn yr ysgol yr wythnos hon. Mae'r plant wedi bod yn **w**ych. Maen nhw wedi gwrando'n ofalus ac maen nhw wedi dysgu llawer am **d**yfu blodau.

Rydyn ni wedi bod yn hau blodau haul a letys. Maen nhw wedi egino yn barod. Mae'r plant wedi mwynhau rhoi dŵr i'r planhigion.

Wythnos nesa, rydyn ni'n mynd i **f**esur blodau haul achos maen nhw'n tyfu'n **g**yflym iawn.

hau = *to sow (seeds)*

egino = *to germinate, to sprout*

Ticiwch 'Cywir' neu 'Anghywir':

Tick 'True' or 'False':

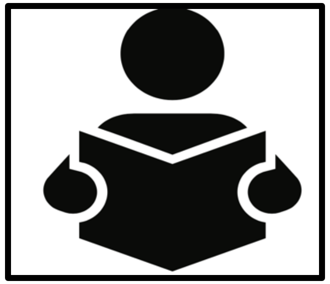

	Cywir	Anghywir
1. Mae hi wedi bod yn wythnos dda yn yr ysgol.		
2. Dydy'r plant ddim wedi bod yn dda.		
3. Maen nhw wedi bod yn tyfu blodau yn yr ysgol.		
4. Dydy'r letys ddim wedi egino eto.		
5. Rydw i wedi rhoi dŵr i'r blodau bob dydd.		
6. Maen nhw wedi bod yn mesur y blodau haul.		
7. Mae'r letys wedi tyfu'n gyflym iawn.		

Llenwch y bylchau:

Fill in the gaps:

is / are	has / have	have been / has been
Ydy hi'n gweithio?		
	Mae e wedi gwneud castell tywod.	
		Dydw i ddim wedi bod yn marcio.
Maen nhw'n ysgrifennu.		

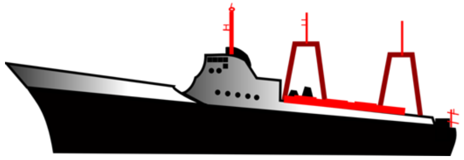

Cadlongau! *Battleships!*

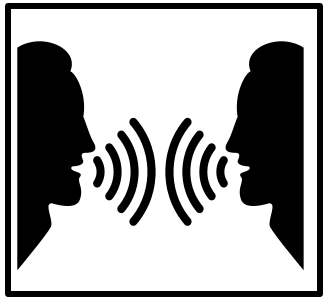

e.e. A: Ydy Nia wedi bod i Sbaen?

B: Ydy, mae Nia wedi bod i Sbaen. / Nac ydy, dydy Nia ddim wedi bod i Sbaen.

Enw	Sbaen	Ffrainc	America	Awstralia
Nia				
Sali				
Tomos				
Alys				

Wyt ti wedi ..... erioed?!

Have you ever .....?!

…cwrdd â rhywun enwog?

…bod ar y teledu?

…rhedeg marathon?

…gweld UFO?

…bod yn Awstralia?

…gweld goleuadau’r gogledd?

WEDI A WEDI BOD

WEDI

have/has = *present tense* + **wedi**

*The present tense patterns (*rydw i, rwyt ti *etc.) are used but* **wedi** *is substituted for* **yn**.

e.g. **Rydw i'<u>n</u> chwarae.** = *I am playing/I play.*

Rydw i <u>wedi</u> chwarae. = *I <u>have</u> played.*

had = *imperfect tense* + **wedi**

*The imperfect tense patterns (*roeddwn i, roeddet ti *etc.) are used but* **wedi** *is substituted for* **yn**.

e.g. **Roeddwn i'<u>n</u> mwynhau.** = *I was enjoying.*

Roeddwn i <u>wedi</u> mwynhau. = *I <u>had</u> enjoyed.*

will have = *future tense* + **wedi**

The future tense patterns are used but **wedi** *is substituted for* **yn**,

e.g. **Byddi di'<u>n</u> gorffen.** = *You will be finishing.*

Byddi di <u>wedi</u> gorffen. = *You will have finished.*

WEDI BOD

have been/has been = *present tense* + **wedi bod**

e.g. **Mae hi wedi bod** yn nofio.
She has been swimming.

Dydy e ddim wedi bod yn darllen.
He hasn't been reading.

had been = *imperfect tense* + **wedi bod**

e.g. **Roedd e wedi bod** yn trydar.
He had been tweeting.

Oeddet ti wedi bod yn blogio?
Had you been blogging?

will have been = *future tense* + **wedi bod**

e.g. **Byddan nhw wedi bod** i'r gampfa.
They will have been to the gym.

Fyddan nhw wedi bod i'r traeth?
Will they have been to the beach?

Wedi *and* **yn/'n** *never appear next to each other.*

Byddan nhw'n wedi bod yn canu. ✗

Byddan nhw wedi bod yn canu. ✓

Munud i feddwl ...

Pa dechnegau caffael iaith a ddefnyddiwyd yn y ddarlith hon?
Which language acquisition techniques were used in this lecture?

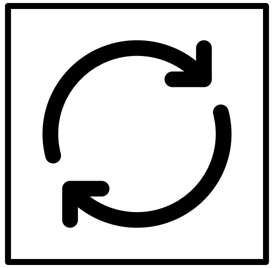
Drilio

Ymarfer ar lafar (yn unigol)

Gwaith pâr

Grŵp o dri

Tasg ysgrifennu

Gwaith ar y byrddau gwyn

Amser Canu

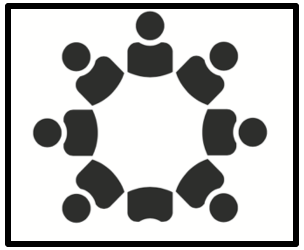
Gwaith Grŵp

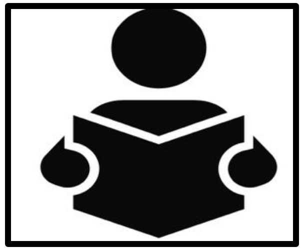
Tasg ddarllen

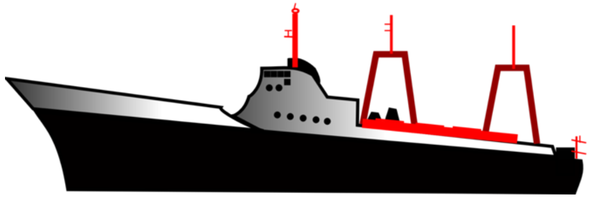

Da iawn chi!

DW I'N DYSGU CYMRAEG

Daliwch ati!